

Ա Ռ Ի Տ Ա Ն Ի Ա

Ո՛վ հայրենիք իմ, կը սեռնմ պարծապներն,

Ու կամարներն եւ արձաններն ու սիւններն,
Ի առարակներն ամայի մե՛ր պապերուն .

Բայց ո՛ւր է փառն, ո՛ւր է դավանին, ո՛ւր երկարք
Որով մեր հին հայրեն էին բնակուող :

Առդ զէնկերդ կողոպտուե՛

Կը ցուցնես մերկ կուրծք, ճակատ հողանի :

Ո՛հ աւա՛ղ, ո՛րքան վերեք, ի՛նչ երաշխայ,

Ի՛նչ արին, ո՛հ . ի՛նչ վիճակի մէջ թողեզ

Կը սեռնմ, ո՛վ ջրնազազդ տխրին դու :

Կը հաղքնեմ ես երկրնին ու երկինք .

Ըսեմ, բռեմ, ո՛վ զինքն հասցուց այդ դիրքին .

Եւ չարագոյնն ա՛յն որ իր զոյգ բազուկներն

Նն կապկպաւած զորքանկոտ ծանրաթևն .

Այնպէս որ նե՛ր հերարեակ, Ըողազուրկ .

Անկոխիթար, թողլիմ գետին կը նրսփ

Մուկներուն մէջ ծածկելով դէմն ու կուլայ :

Լա՛ց, լա՛ց, ո՛վ իմ Խապեաւ, լա՛ց . տե՛ղ կայ,

Գուն որ ծնած էիր զրել անցնելու

Ազգերն՝ յաջող թէ անյաջող բախիղ մէջ :

Եթէ այնքոյ բլային զոյգ ազգիւրներ

Յաւեռնաճառ պիտի չգորէ արտառուն

Հաւատարիմ նախախնդրի ու վնասող .

Տիկի՛նդ երբեմն, արդ աղախի՛նդ յուտ :

Ո՛վ՛ իմ վրտող խոտաններն, գրողներն՝

Քու անցեալ փառքն ու պարծանքներդ յիշելով՝

Չքուր. եղաւ երբեմն մեծ . արդ ճոյն չէ :

Ինչո՛ւ, ինչո՛ւ, ո՛ւր է Իմ հին արուքիւնդ,

Ո՛ւր են զէններն, ո՛ւր կորովն, ո՛ւր պնդութիւնն,

Ո՛վ մէջէդ տուրդ խլելն .

Ո՛վ է մասնիկդ, ի՛նչ ենեզ եւ կամ ո՛ր հնարք,

Կամ ո՛ր այն թա՛ւրքն զօրութիւն՝ որ կըքաւ

Պապել լողիկդ ու ծանակալըդ ոսկի :

Ե՛րբ կամ ի՛նչպէս գործեցար

Այնպիսի վեճ բարձրութե՛կ ա՛յսման ցած :

Ու ո՛չ ոք կա՛յմ իսկիներեդ՝ որ կըուտի

Քեզի համար . հանդիսանալ ի՛նչ պատշաճ :

Ջենե՛րք, հո՛ւա զէններ, եւ մի միայն

Պիտի կըուտիմ, ու պիտի՛ իյնամ միայն ես .

Ընե՛ն երկինք, որ արինքս

Ըլլայ կըրակ իսպալան կուրծերուն :

Որդիդ ո՛ւր են . ծայն կը լռեմ զէններու,

Կանխեմներու, թրքութեմներու, կառներու .

Օտար երկրի մէջ կը կըուտին զակիւններդ :

Լրտե՛, լրտե՛ . Խապիւ : Կը սեռնմ

Կամ կը բլրիմ սեռնեմ մէջ մեծ ծովաւմներ

Հեթիներու, կիներու, ծո՛ւխ ու փռփ

Եւ տուրեալ ծողիւններ,

Ձերդ փայլակներ ամպին մէջ :

Ու չե՛ս սփոփուիր, եւ չե՛ս ուզեր դարձնել
Շրջնոր ալաւիդ դէպ ի կըուտին անորոս :

Այն դասերուն մէջ ինչո՛ւ .

Մտաւ կը մղէ ծաղիկ հասակի իսպալան :

Ո՛վ աստուածներ, ո՛վ աստուածներ . կը կուտին

Ուրի՛ւ երկրի համար տուրեն իսպալան :

Եղո՛ւկ անոր, որ կըուտի մէջ կը մեռնի՝

Ո՛չ հայրենի արկերուն, ո՛չ ծնողաւոր

Հարսին եւ ոչ սիրուն որդեղոր համար,

Այլ օտարին ռոտիկներէ՛ն օտարին

Համար, եւ չի՛ կըրնար քսել մեռնելուն .

• Կեանքն որ քուիր ինձի՛ արդ ինչ կը դարձնէմ :

Ո՛վ բարեբախտ, սիրուն, օրնեւայ հին դարէր,

Ուր հայրենեաց համար մարդիկ գունդազուռն

Կը վազէին մահուան . եւ ո՛վ միտե գովաւ

Ու փառաւոր թեսաղապան դուր կիրեն,

Ուր մէկ րանի արի, մեռնան ռոյներ

Պարսկաստանէն . ճակատագրէն ակալի

Քաջակոտով հանդիսապան : Կը կուտին

Որ ձեր տուկներն եւ ալիներն ու՛ ալարեն

Ու ձեր լեռները կը պատմեն անգորդին՝

Շրփար ձայնով մի՛ թէ ի՛նչպէս ծածկեցին

Բոլոր այն ավե՛ն անպարելի այն գունդներն

Յունաստանի նուիրում իրենց անձնեզ :

Այն առէն խո՛ւժ դուծ, վաթարէր, ցած Քսերփեմ

Հելլեսպոնէս կը փայլէր . ծա՛ղոր ու ծանակ

Եղած յեթին դարերուն ;

Եւ Անեղաւ բլրաւ վրայ՝ ուր տուր գունդն

Անմահաջոց ինդիկներ հնէ մեռնելով՝

Սիմոնիդէ կէլլէր վեր .

Ու կը ճայէր դէպ ի երբէ, ծո՛ղն ու հող,

Ի արտասուաբոր ալակով,

Թառուն կուրծով եւ ասկերով դանդաջուն,

Գրմարք ձուր կ'առներ .

• Զեկի հաւարք երանի

Որ կուրծներնիդ քուրի ռոտի տեղերուն՝

Անո՛ր սիրոյն, որ ձեզի լոյս պարկեց :

Հելլադա ձեզ կը պատէ,

Բոլոր աշխարհ կը հիւսնայ ձեր վրայ :

Ի՛նչ վեճ սեր ձեր մտաւոր մթերք միդեց

Ի՛նչպէս ձեզ, ո՛վ որդեակներ,

Այնման զրարք երեւցաւ ծառի յեթին,

Որ ծիծաղեց յազգեցիմ՝

Ի՛նչ ի այն անցիլ մահաճոս ու դրձէ .

Գործեալ պարի երթար եւ ոչ թէ մահուան՝

Ձեզմէ ամէն մէկը, կամ մեծ կոյունքի .

Բայց մտք դրձոյնն ու մեռած

Ախիլ ձեզ կը սպասէր :

Ոչ ձեր հարսներն էին ձեր հով, ոչ որդիք

Երբ դուր դրձոյնն ավին վրայ

Մեռաւ առանց համբոյրներու եւ լացի :

• Բայց լսմբոյնիլ քրի՛ Պարսից ամառներէ՛ր

Ջարհուրելի եւ օազնապներ անաւոր :
 Ջերդ ցուլերու երամակին մէջ առիծ՝
 Մերք կը գտնուէ մէկուն շալակն , ու այնպէս
 Ժանիներով Բամակն անոր կը փորէ ,
 Այս կողը մերք կ'աւամարդէ մերք այն զիտն ,
 Սյապէս պարսիկ զունդերու մէջ կը մտէր
 Յատարն ինչպէս կ'ուրմէրու , բացն աշխարհից :
 Ջի , ձիաւոր հոս յորսայս ,
 Հոն քաւազոր վրաններ , կառներ՝ խոչընդոս
 Պարտապետու փախուստին ,
 Ուր առաջնոց հետ Բոլրես'սն
 Ինք կը սուրհար գիտախորիւ եւ քոզոյն .
 Եւ հոս ճեղքն դիւցազներ
 Կեղծուած քրմուած այն բարբարոս արիւնով ,
 Պատեալ Պարսից օազնապներուն անքապառ ,
 Բիշ Իշ ճրկուն իրենց հաստոյ վերելուն՝
 Մին միւսին վրայ կ'իյնայ : Կեցէ՛ք , ո՛հ , կեցէ՛ք ,
 Դո՛ւք երանեալ հողիներ .
 Յորչափ ծելն աշխարհի մէջ խօսն ու զիր :
 « Աստղէ՛ր ճախ զանազիմին պիտի ծոզ՝
 Խորուած իրենց կայէնն ու խոր անդունդին
 Այլերուն մէջ շառաչելով շիջանին ,
 Եւ յետոյ ձեր յիշատակն
 Ու սերն անցնի կամ ճուղի :
 Է սուրբ սեղան մը ձեր դամբանն , ուր պիտի
 Քան ու ցուցնեն մայրերն իրենց զաւակաց
 Չքմնադադել հետէր ձեր արիւնին :
 Անա զեօին խոնարհած եմ . ո՛վ օրհնեալ ,
 Կը համբարեմ եւ այս քառն , այս բուններն ,
 Որք պիտի ըլլան յաւերժապետ զովի
 Եւ անուանի մէկ քեռնէն միայն միւսն :
 « Իցի՛ւ եւ այ ձեզի հետ հոս քաղուէի ,
 Եւ արիւնովս բրբրուէր սիրուն այս երկիրն .
 Բայց էթէ է՛ հակապաղիր տարբեր ,
 Ու չի հանիր որ մահամուծ իմ բիրտս
 Յունտաւանի համար փակեմ մարտի մէջ
 Ինչպէս զորսն զիտապաս ,
 Դո՛ւք համբան ամօրեան ձեր երգչին բո՛ղ ,
 Եթէ ուզէն տառաւաններն ,
 Յիշատակին մէջ յետոց՝
 Տեւէ այնչափ՝ որչափ որ ձերդ տեւէ :

ԼԵՈՐԱՐՏԻ

Թարգմ. Լ. ՄԱՐԿԵ ԴԱՅԻԿԵԱՆ

ՔԵԶԻ ԲԱՆԵՐ ՊԻՏԻ ԸՍԵՄ

Քեզի բաներ պիտի բան , ո՛վ բրբուտ ,
 Խոնկանիկ մէջ Իրանաբոր ,
 Եւ երջանիկ պիտի ըլլա :
 Պիտի բան մեզի խօսներ անմանօր՝
 Բերուած ճիւղէն , աստարներէն , ամպերէն ,
 Եւ ցարդ վա՛րդ պիտի ըլլա :
 Կառաւորի զուարթ երգով մ'այն ասեմ
 Պիտի պարգեւ առաջաններն ակաւոյ
 Քրքրալուէ ճովակներու վրայէն
 Դեղ ի ակաւն անկարկի երաղին :
 Դիտեմ , զիտեղս եւ լորձախոս . . .
 Տառաւորի մէջ Դարձիր
 Զարմիկիդ հետ կը վարգեւ
 Տրտուր զաճիք պերս արիւնիկ եւ սերիկ :
 Ուրաւաւորն եւ ձեռնաւորն
 Մարմարին մօտ ձեր սուրբին :
 Դիտեմ՝ Մարդն եւ քափառկոս
 Տիկերի առաջին վրայ՝ անսրաղ .
 Քեզի բաներ պիտի բան , ո՛վ բրբուտ ,
 Թող ան աղօթիկ ըլլա ,
 Եւ զայն կըրկէ՛ մարգարէի արցունքով
 Դու Իրանազեւս Առաւածիդ՝
 « Իմիջեւ ե՛րբ , Տե՛ւ , միմեւ ե՛րբ
 Անճարներուդ , շանքերուդ սակ զրիւնիւր
 Պիտի հալեն բրբուտն ու ձերն անաւել :
 « Կա՛րն երջանիկն . ո՛վ բրբուտ ,
 Երծաղելով ոսկորներդ յաւ կը բախէ
 Եւ կը խրմէ Իրանիկի շիրք աղի :
 Մի՛ նայիր վերն ալ աստղին ,
 Ըսպի՛ն է ան անմոռութեան հին ցաւին ,
 Եւ ամպին ծոցն արծաթեղիւր ըտանին
 Դարեւու վերին է պայծառ :
 Եկո՛ւր , հայրերդ քեզիմբաց պիտի ըլլան
 Վեւ քեռնի պետ արծիւին :
 Թըմբիներուն սակ , Է՛կ , հանգչինք իաղաղիկ
 Ուր պիտի քափի պատմութեանիկ մէջ բարի
 Խառնեալ ծաղիկը անոց :
 Եւ պիտի զայն հոտեմ
 Մեր կըրկիկի հողիւդ՝
 Անապատի քառախիմն հետեւան
 Առանալի մաղախիկ :
 Մեր նորակէզ շուրթերն յաւեւ պիտի ընկնեն
 Ծորած ծառալ ալեակէն
 Թրխալալիկ աղբիւրին :
 Շուրթերն սակ զովազին՝
 Պատմէ՛ ինձի , ո՛վ բրբուտ ,
 Հին ճեղքները կեանիկ :
 Եւ շունչիկ սակ մըլախոս՝
 « Զանապարհին վրայ խրուած ծաղիկիդ՝